
MAGYAR HELYNÉVKUTATÁS KÁRPÁTALJÁN

1. 2003-ban látott napvilágot HOFFMANN ISTVÁNNak a magyar helynévkutatás történetét feldolgozó munkája, amelyben – legnagyobb sajnálatára – csak egy rövid bekezdést tudott szentelni a kárpátaljai névkutatásnak (HOFFMANN 2003: 82). Az alábbiakban szeretném kiegészíteni HOFFMANN információit, és röviden összefoglalni a kárpátaljai magyar helynévkutatás történetét.

2. A témával kapcsolatban még 1970-ben jelent meg LIZANEC PÉTER professzor tollából egy cikk a II. névtudományi konferencián (LIZANEC 1970: 270–7). Ebben egyetlen helynevekkel foglalkozó munkát említ, az ungvári ukrán nyelvi tanszéken dolgozó HALÁSZ K. J. docens dolgozatát, amit 1961-ben kandidátusi értekezésésként védett meg. Címe: „Топонимика Закарпатской области (названия населенных пунктов)” (Kárpátalja helynevei. Településnevek). Ebben a dolgozatban 509 település nevének magyarázatát adja, és arra a következtetésre jut, hogy a helynevek rendszere eredetét tekintve szláv. „A helynevek egészen csekély részének van magyar fonetikai-morfológiai jellege, sőt, hangsúlyoznunk kell, hogy e nevek eredete az esetek többségében szláv, ha figyelembe vesszük tényleges etimológiájukat” (idézi LIZANEC 1970: 275). Teljesen magyar jellegű név szerinte alig van (*Harangláb, Téglás, Kerekhegy, Királyháza, Szőlős, Újlak*). Ez a dolgozat rengeteg tévedést tartalmaz, gyakran téves etimológiát adja meg a neveknek, és az általa tárgyalt nevek között sok olyan van, amely végső eredetét tekintve szláv ugyan, de magyar névadással keletkezett.

A kárpátaljai helynévkutatás kezdetét azonban HALÁSZ munkájánál jóval korábbra tehetjük.

3. Az első mai értelemben vett kárpátaljai helynévgyűjtő LEHOCZKY TIVADAR (1830–1915) volt, akiről SZABÓ T. ATTILA a 19. századi magyar helynévkutatást összefoglaló munkájában is elismeréssel szól (SZABÓ T. 1944). A jogász végzettségű régész, történész és néprajzkutató 1852-ben telepedett le Munkácson, és attól kezdve foglalkozott Bereg vármegye történetével és néprajzával. Legjelentősebb műve a háromkötetes „Beregvármegye monographiája” (Ungvár, 1881–1882). Ez a mű rengeteg történelmi nevet tartalmaz, amelyek elsősorban a leleszi konvent régi irataiban fordulnak elő. LEHOCZKY figyelme a helynevek iránt nem véletlenszerű, tudatosan vizsgálta őket. Nemcsak feljegyezte a neveket, hanem igyekezett kideríteni azok etimológiáját is. 1873-ban a *Századok* című történelmi folyóirat hasábjain közölt cikket „Beregvármegyei helynevek származtatása” címmel, amelyben elsősorban a ruszin eredetű településneveket magyarázta. 1899-ben az *Etnographiában* jelent meg tanulmánya (Beregmegyei helynevek), amelyben felfigyelt a magyar és a ruszin névadás közti hasonlóságokra, a párhuzamos névadás gyakoriságára. Felismerte, hogy a helynevek fontos segítséget nyújthatnak a segédtudományok művelői, illetve a történész számára is. A nagy számban előforduló szláv eredetű településnevek szerinte arra utalnak, hogy ezen települések alapítói szlávok

voltak, akiket a honfoglalás alkalmával a magyarok elűztek vagy meghódítottak, falvaikat elfoglalták, de az eredeti neveket átvették és megtartották.

Egyéb névélettani kérdések is megragadták a figyelmét, mint például a népi és a hatóságilag megállapított nevek használata és elterjedése közötti különbség. A nép ugyanis a hivatalos új nevekhez nem igen tanúsít hajlandóságot. Ennek oka abban rejlik, hogy sokszor helytelen, szerencsétlenül választott névvel akarja a hatóság az évszázados ősi nevet felcserélni.

Saját bevallása szerint százakra megy azon dülőneveknek a száma, melyeket Bereg megye helységeiről összeállított. Hagyatékát jelenleg a Kárpátaljai Területi Állami Levéltárban őrzik. Ezen kívül Munkács város helyneveit és régi utcaneveit is közreadta „Munkács város új monografiája” (1907) című munkájában. Mint ezekből is látható, LEHOCZKY történelmi kutatásai mellett tudatosan és rendszeresen gyűjtötte a helyneveket, az utókor azonban történészként emlékezik meg róla, s névkutatói munkásságáról általában megfigyelkedeznek.

A századfordulón többek figyelme is a népnyelv és a helynevek felé fordult, köszönhetően többek között a Magyar Nyelvőr által meghirdetett gyűjtőpályázatoknak. A folyóirat hasábjain a mai Kárpátalja területéről azonban mindössze három helynévi adatközlés jelent meg: 1900-ban TRENCSENY LAJOS sorolta fel Beregszász szőlőinek a megnevezéseit, 1908-ban FORGON PÁL Szernye, 1914-ben M. HAMVAI ERZSÉBET pedig Huszt városának külterületi neveit adta közre. Utóbbi a szláv eredetű neveket etimologizálni is próbálta, több-kevesebb sikerrel. Ezeket az adatközléseket azonban nem követték újabbak, mert az I. világháború befejeztével Kárpátalját leválasztották nemcsak az anyaországról, hanem a magyar tudományos életről is. Így LEHOCZKY munkája sokáig folytatás nélkül maradt.

4. A kárpátaljai magyar helynévkutatás újjáéledése az 1970–80-as évektől figyelhető meg, amikor újra elszórt gyűjtések, egy-egy településre kiterjedő helynévfeldolgozások láttak napvilágot, főként magyarországi kiadványokban. Elsőként 1975-ben BAGU BALÁZS, bányai tanár adta közre szülőfaluja helyneveit. 1982-ben a Névtani Értesítőben jelent meg ÍJGYÁRTÓ JUDIT viski helynévgyűjtése, a Magyar Névtani Dolgozatok 75. számában pedig TÓTH JÁNOS Beregrákos helyneveit dolgozza fel.

Az igazi fellendülés a 90-es évek elejétől következett be. Ebben fontos szerepe volt az Ungvári Állami Egyetem Magyar Nyelv és Irodalom Tanszékének. Bár a tanszék már 1963-ban megalakult, a helynevek gyűjtése több fontos témakör mellett csak ekkortól vált fő kutatási területévé (HORVÁTH 1993): határozott célja lett a kárpátaljai helynevek összegyűjtése és közzététele. A kezdeti időszak eredményeként gyorsan meg is jelent két kötet a Magyar Névtani Dolgozatok sorozatában: az elsőben HORVÁTH KATALIN Csap város (HORVÁTH 1991) helyneveivel foglalkozott, a másodikban pedig 14 település helyneveit adták közre az ungvári járásból (HORVÁTH–LIZANEC–SZABÓ 1992).

Nagyszabású tervként indult el ugyanakkor a tiszai hely-, illetve víznevek összegyűjtése is. Ennek érdekében nemzetközi munkacsoport is alakult, melynek élére LIZANEC PÉTER professzor került. 1991. január 14–15-én Ungváron tudományos konferenciát tartottak, amelyen megtárgyalták a gyűjtés alapelveit és módszerét. 1991 és 1992 nyarán a Tisza forrásától Királyházáig elvégezték az előzetes és az első ellenőrző gyűjtést, ennek feldolgozására és közzétételére azonban a mai napig nem került sor. Tudomásom szerint eddig csak egy rövid mutató jelent meg a névanyagból DEBRECENI ANIKÓ

tollából a témával kapcsolatban (DEBRECENI 1993). A több országot átívelő gyűjtőmunka éppen Kárpátalján akadt el: megakasztotta a 90-es években bekövetkező gazdasági válság, a szűkös anyagi lehetőségek.

A helynevek kutatása azonban nem állt le. A tanszéken megkezdődött egy fiatal kutató-nemzedék kinevelése, melynek tagjai kezdetben évfolyammunkákban, majd diplomadolgozatokban, végül kandidátusi és doktori disszertációkban dolgozzák fel Kárpátalja helyneveit. Az első fontos lépést ebben a tekintetben ZÉKÁNY KRISZTINA, a tanszék tanárnője tette, aki 2002-ben Ungvár mai és történelmi helyneveiről írt dolgozatával az Ungvári Nemzeti Egyetemen megszerezte kandidátusi fokozatát (ZÉKÁNY 2003a). Őt követte 2004-ben KÖDÖBÖCZ NATÁLIA, aki Beregszász helyneveiből írt dolgozatát védte meg ugyanott (KÖDÖBÖCZ 2004e). SEBESTYÉN ZSOLT 2006-ban a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetemen szerzett PhD-fokozatot Beregvidék helyneveinek feldolgozásából írt disszertációjával (SEBESTYÉN 2006d). Védés előtt áll KOCÁN BÉLA, aki a történelmi Ugocsa megye helyneveit gyűjti és dolgozza fel a Debreceni Egyetemen. Magyarország egykori legkisebb vármegyéjének ómagyar kori helyneveiről több tanulmánya is megjelent (KOCÁN 2006a, 2006b, 2007).

5. A kárpátaljai helynévkutatók eredményeinek publikálására három fontos kiadványban nyílik lehetőség. Az ungvári egyetem magyar tanszékének évkönyve, az *Acta Hungarica* 1990-től jelenik meg, bár az első évfolyam 1992-ben látott napvilágot. Az irodalomtudománnyal, néprajzzal, történelemmel, pedagógiával és nyelvészettel foglalkozó kötetekben rendszeresen jelennek meg helynevekkel foglalkozó tanulmányok nemcsak kutatók, hanem hallgatók tollából is. ZÉKÁNY KRISZTINA Ungvár utcanéveit, illetve az Ungvár környéki helyneveket vizsgálta meg (ZÉKÁNY 1997a, 2003, 2004), BOJCSUK EDIT Técső utcanévadásának sajátosságaival (BOJCSUK 2003), KÖDÖBÖCZ NATÁLIA Beregszász bel- és külterületi helyneveivel, azok csoportosításával és használatukkal (KÖDÖBÖCZ 2003a, 2003b, 2004a, 2004b), KOVÁCS PÉTER pedig Minaj község helyneveivel (KOVÁCS P. 2003), illetve Ungvár környéki települések etimológiáival (KOVÁCS P. 2004a, 2004b, 2004c) foglalkozott a folyóirat hasábjain. KOCÁN BÉLA Nevetlenfaluból adott közre helyneveket (KOCÁN 2004b), OROSZ GABRIELLA pedig Szalóka belterületi neveit mutatta be (OROSZ 2006). A szerzők nemcsak az adatközlésre, hanem a nevek feldolgozására is nagy figyelmet fordítottak. Ugyancsak a folyóiratban jelent meg KÖDÖBÖCZ NATÁLIA tollából egy tanulmány a kárpátaljai helynévkutatásról (KÖDÖBÖCZ 2004d), a szerző azonban elsősorban a kárpátaljai ukrán névkutatók eredményeit mutatta be.

Az *Acta Hungarica* mellett több tanulmány jelent meg a Névtani Értesítő hasábjain is a kárpátaljai helynévkutatók tollából. A korábban már említett ÍJGYÁRTÓ JUDIT mellett HORVÁTH KATALIN Kisdobrony (HORVÁTH 1999), KOCÁN BÉLA Aklihegy és Akli (2004a, 2005), KOVÁCS ANDRÁS Som (KOVÁCS 2006), SEBESTYÉN ZSOLT Heteny (SEBESTYÉN 2002a) helyneveit és Beregszász utcanéveit (SEBESTYÉN 2001) adta közre a névtani folyóiratban. Ugyancsak itt mutatta be SEBESTYÉN ZSOLT egy új kárpátaljai tájnév létrejöttét (SEBESTYÉN 2006a), elemezte egy vidék településneveit (SEBESTYÉN 2003a), s ugyancsak ebben a folyóiratban számoltak be az ungvári tanszék tanárai a Tisza helyneveinek gyűjtéséről (LIZANEC–HORVÁTH 1993).

A Magyar Névtani Dolgozatokban a 90-es években megjelent két kötet után két újabb kötet jelent meg SEBESTYÉN ZSOLT gyűjtéséből (SEBESTYÉN 2002b, 2003b).

A periodikák mellett különböző közszentő kötetekben, konferenciakötetekben is jelennek meg helynevekkel kapcsolatos tanulmányok, így a Benkő-émlékkönyvben LIZANEC PÉTER a Tisza víz- és helyneveiről (LIZANEC 1991), a Szabó T. Attila-kötetben SEBESTYÉN ZSOLT személynevet tartalmazó helynevekről (SEBESTYÉN 2006c), az V. névtudományi konferencián BEREKSZÁSZI ANIKÓ a kárpátaljai helységnevek változásairól (BEREKSZÁSZI 1997), ZÉKÁNY KRISZTINA pedig Ungvár helyneveiről közölt cikket (ZÉKÁNY 1997b). Mindezekből jól látható, hogy az új névkutató generáció aktív munkát végez Kárpátalja helyneveinek gyűjtésében és feldolgozásában.

Az említett tanulmányokon és adattárakon kívül a különböző falumonográfiák is tartalmazzák egy-egy település helynévanyagát. Ezek előhírnöke volt SIPOS ZSIGMOND, aki 1911-ben Nagyborszova községről írt monográfiát, melyben nagyszámú földrajzi nevet is felsorolt. Ezeket külön tanulmányban REUTER CAMILLO is közölte (REUTER 1995). A 90-es évek elejétől kezdve több monográfia is megjelent. MÓRICZ KÁLMÁN Nagydobronyról írt könyvet (MÓRICZ 1995), ZUBÁNICS LÁSZLÓ Gút községről és Beregszászról (ZUBÁNICS 2000, 2001), BOTLIK JÓZSEF pedig Gát faluról (BOTLIK 2002). Különböző néprajzi tanulmányok is foglalkoznak helynevekkel, l. pl. BALLA TERÉZ Nagyberegről írt cikkét (BALLA 1996).

6. A helynevek gyűjtése és feldolgozása mellett egy másik jelentős probléma kötötte le a névtanósok figyelmét a 90-es években: a településnevek kérdése. Kárpátalja hányatott sorsa, az anyaországtól való elcsatolás, előbb a cseh, majd a szovjet megszállás ugyanis minden esetben a nevek megváltoztatásával járt.

A 80-as évek közepétől kezdődő politikai enyhülés, a demokrácia felé való nyitás, a kisebbségi jogok garantálása arra ösztönözte a kárpátaljai magyarságot, hogy kezdeményezze a magyar településnevek visszaállítását. Első lépésként a magyar nyelvű sajtótermékekben kezdték használni a magyar alakokat, előbb ukrán alakjukkal együtt, majd önállóan, kizárólag a történelmi nevet. A helységnevek ügyét több szervezet is felkarolta: előbb az 1989-ben alakult Kárpátaljai Magyar Kulturális Szövetség (KMKSZ), majd az Ungvári Állami Egyetem berkein belül 1988 óta működő Szovjet Hungarológiai Központ. Előbbi az MTA Nyelvtudományi Intézetének állásfoglalása alapján kívánta rendezni a helységnevek ügyét, míg utóbbi saját kompetenciájának tekintve az ügyet, saját tudományos szempontokat dolgozott ki, amelyek gyakran nem egyeztek a KMKSZ véleményével (BÍRÓ 1993). A véleménykülönbségek elsimítása érdekében 1991. május 11-én Ungváron tudományos tanácskozást tartottak, ahol elfogadtak egy 8 pontból álló állásfoglalást a nevek rendezésére. 1991-ben elsőként Eszeny és Tiszaásvány kapta vissza a nevét, 1992-ben újabb falvak, míg 1995-ben egyszerre 27 település használhatta újra történelmi nevét. A névváltoztatási hullám a 90-es évek végére elcsitult, de ekkorára a jelentősebb magyar lakosságot számláló községek mindegyike visszakapta a nevét. Kivételt csupán az egyetlen magyar többségű város képez, mert bár népszavazás hagyta jóvá Beregszász nevének visszaadását, hivatalosan ez a mai napig nem történt meg.

7. Ugyancsak fontos problémaként vetődött fel az utcanévek kérdése. A helynevek közül az utcanévek a legrövidebb életűek, a politikai változások elsőként mindig ezeket érintik. A településnevek megváltoztatásával egy időben lehetőség nyílt az utcanévek lecserélésére is. 1991-ben Ukrajna elnyerte függetlenségét, a kommunista pártot betiltották, igényné vált az előző rendszer ideológiáját tükröző nevek eltüntetése. Ez a folyamat

egységesen lezajlott mind a kisebb településeken, mind a nagyobb városokban. A helyi közigazgatás kompetenciája volt eldönteni, milyen nevekre cseréljék a régi utcaneveket. Beregszászban például az utcák kétharmada kapott régi-új nevet (l. SEBESTYÉN 2001; ZUBÁNICS 2001), de hasonló méretű változáson mentek át Ungvár nevei is (ZÉKÁNY 1997a). A magyarlakta településeken a magyar kultúra, történelem jeles alakjairól nevezték el az utcákat: *Lenin, Marx, Engels, Szovjet Október* stb. utcák ezentúl *Petőfi, Széchenyi, Arany János* nevét viselik. Csak ritkán jöttek létre természetes névadással keletkezett, motivált nevek: *Futballpálya utca, Ivóút utca, Kis utca, Rövid utca, Keskeny utca* stb. Néhány esetben a népi név vált hivatalos névvé. Egyes településeken a helyi hivatalnokok nemtörődomségéből fakadóan megmaradtak a régi nevek: *Népek barátsága utca, Október utca, Lenin utca, Karl Marx utca* stb. A nevek kiválasztásánál túlsúlyba kerültek a személynevek, a legkisebb faluban is ezekkel nevezik el a két-három utcát. Pozitívumként értékelhető, hogy ezek a személyek legalább magyarok.

8. Az eddigi eredmények összefoglalása után néhány szót az előttünk álló feladatokról is szükséges ejteni. Tovább kell folytatni a kárpátaljai helynevek gyűjtését és feldolgozását. A magyarországi megyei névtárakhoz hasonló gyűjteményes kötetbe kellene szerkeszteni a kárpátaljai falvak névanyagát. Mivel Kárpátalján 600-nál több település van, ennek a munkának a kivitelezése egyelőre nem tűnik realitásnak. A magyar falvak névanyagának összegyűjtése azonban elvégezhető. A magyarok lakta területek minden szegletéből van fiatal, ambiciózus névkutató; gyűjtőmunkájuk eredményeinek összegzéséből össze lehetne állítani egy ilyen kötetet. Az élő névanyag mellett természetesen a történelmi nevek gyűjtése is elengedhetetlen. A kataszteri térképeket, birtokösszeírásokat a Kárpátaljai Területi Állami Levéltár beregszászi fiókjában őrzik, ezek feldolgozásához jelen sorok szerzője már hozzálátott. Ugyancsak folytatni kellene a Tisza helyneveinek gyűjtését és közzétételét. A célok tehát adottak, a jelen és következő generáció feladata, hogy Kárpátalját bekapcsolja a magyar névkutatás vérkeringésébe.

Hivatkozott irodalom

- BAGU BALÁZS 1975. *Bátyú község földrajzi nevei*. Studia Comitatus 23. 1: 187–209.
- BALLA TERÉZIA 1996. A település szerkezete, népi építészet, határának tagolódása Nagyberegen. In: P. PUNYKÓ MÁRIA szerk., „Szem látta, szív bánta...”. *Kárpátaljai néprajzi és honismereti dolgozatok*. Budapest–Beregszász. 151–9.
- BEREGSZÁSI ANIKÓ 1997. Magyar helységnevek Kárpátalján a nyelvi tervezés tükrében. In: B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk., *Az V. magyar névtudományi konferencia előadásai*. MNyTK. 209. Budapest–Miskolc. 2: 356–61.
- BÍRÓ ANDOR 1993. Kárpátalja településeinek történelmi neveiről. In: BALOGH LAJOS szerk., *Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye*. Ungvár. 134–42.
- BOJCSUK EDIT 2003. *Técső* utcanévadásának sajátosságai. *Acta Hungarica* 10–11. (1999–2000): 18–21.
- BOTLIK JÓZSEF 2002. *Gát*. Budapest.
- DEBRECENI ANIKÓ 1993. A tiszai helynevek. In: BALOGH LAJOS szerk., *Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye*. Ungvár. 101–6.
- FORGON PÁL 1908. Helynevek. Szernye. *Magyar Nyelvőr* 429.

- HOFFMANN ISTVÁN 2003. *Magyar helynévkutatás 1958–2002*. A Magyar Névarchívum Kiadványai 7. Debrecen.
- HORVÁTH KATALIN – LIZANEC PÉTER – SZABÓ ERZSÉBET 1992. *Az Ungvári járás 14 településének helynevei*. MND. 108. Budapest.
- HORVÁTH KATALIN 1991. *Csap helynevei*. MND. 97. Budapest.
- HORVÁTH KATALIN 1993. Az Ungvári Állami Egyetem magyar filológiai tanszékének és Hungarológiai Központjának főbb kutatási területei. In: BALOGH LAJOS szerk., *Az Ungvári Hungarológiai Intézet tudományos gyűjteménye*. Ungvár. 38–42.
- HORVÁTH KATALIN 1999. Kisdobrony helynevei. *Névtani Értesítő* 21: 128–35.
- ÍGYÁRTÓ JUDIT 1982. Visk helynevei. *Névtani Értesítő* 7: 27–35.
- KOCÁN BÉLA 2004a. Aklihegy helynevei. *Névtani Értesítő* 26: 101–5.
- KOCÁN BÉLA 2004b. Nevetlenfalú földrajzi nevei. *Acta Hungarica* 2001. 12: 32–6.
- KOCÁN BÉLA 2005. Akli helynevei. *Névtani Értesítő* 27: 188–90.
- KOCÁN BÉLA 2006a. Ugocsa megye korai ómagyar kori szláv eredetű helynevei. In: HOFFMANN ISTVÁN – TÓTH VALÉRIA szerk., *Helynévtörténeti tanulmányok* 2. Debrecen. 107–28.
- KOCÁN BÉLA 2006b. Ugocsa vármegye korai ómagyar kori településneveinek nyelvi rendszere. *Magyar Nyelvjárások* 44: 69–82.
- KOCÁN BÉLA 2007. Az Árpád-kori Ugocsa vármegye helyneveinek nyelvi rétegei. In: HOFFMANN ISTVÁN – JUHÁSZ DEZSŐ szerk., *Nyelvi identitás és a nyelv dimenziói*. Debrecen – Budapest, 97–112.
- KOVÁCS ANDRÁS 2006. Som földrajzi nevei. *Névtani Értesítő* 28: 91–100.
- KOVÁCS PÉTER 2003. Minaj község rövid története és földrajzi nevei. *Acta Hungarica* 1999–2000. 10–11: 84–92.
- KOVÁCS PÉTER 2004a. Ungvár környéki településnevek előfordulásai és magyarázatai az ismert történeti és névtani szakirodalomban. Radvác. *Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 32–7.
- KOVÁCS PÉTER 2004b. Ungvár környéki településnevek előfordulásai és magyarázatai az ismert történeti és névtani szakirodalomban. Alsódomonya. *Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 38–41.
- KOVÁCS PÉTER 2004c. Ungvár környéki településnevek előfordulásai és magyarázatai az ismert történeti és névtani szakirodalomban. Felsődomonya. *Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 42–45.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2003a. Beregszász néhány ismertebb belterületi földrajzi neve. *Acta Hungarica* 1999–2000. 10–11: 71–4.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2003b. Beregszász és környékének földrajzi nevei. (A kérdés története). *Acta Hungarica* 1999–2000. 10–11: 64–70.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2004a. Beregszász és környéke földrajzi nevei a magyar nyelvhasználatban. *Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 14–23.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2004b. Beregszász és környéke földrajzi neveinek motiváció szerinti osztályozása. *Acta Hungarica* 2001. 12: 28–31.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2004c. Beregszász és környéke földrajzi neveinek csoportosítása a magyar nyelvhasználatban. *Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 24–31.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2004d. A földrajzi nevek kutatása Kárpátalján. *Acta Hungarica* 2001. 12: 24–27.
- KÖDÖBÖCZ NATÁLIA 2004e. *Географічні назви міста Берегова та його околиць*. Ужгород. Кézirat.
- LEHOCZKY TIVADAR 1873. Bereg vármegyei helynevek származtatása. *Századok* 65–8.
- LEHOCZKY TIVADAR 1881–1882. *Bereg vármegye monographiája* 1–3. Ungvár.
- LEHOCZKY TIVADAR 1899. Beregmegyei helynevek. *Etnographia* 99–106.
- LEHOCZKY TIVADAR 1907. *Munkács város új monographiája*. Munkács.

- LIZANEC PÉTER 1970. Magyar névtani kutatások Ukrajnában. In: KÁZMÉR MIKLÓS – VÉGH JÓZSEF szerk., *Névtudományi előadások*. NyttudÉrt. 70. Budapest. 273–7.
- LIZANEC PÉTER 1991. Kárpátalja helységnevei. In: HAJDÚ MIHÁLY – KISS JENŐ szerk., *Emlékkönyv Benkő Loránd hetvenedik születésnapjára*. Budapest. 409–14.
- LIZANEC PÉTER 1993. *Még egyszer a kárpátaljai helységnevekről*. In: BALLA D. KÁROLY szerk., *A magyar-japán világhíd fő közlönye*. Ungvár. 5: 154–7.
- LIZANEC PÉTER – HORVÁTH KATALIN 1993. A Tisza kárpátaljai szakaszának vízneveiről. *Névtani Értesítő* 15: 221–3.
- LIZANEC PÉTER 1997. A Tisza víz- és helyneveinek kutatása Kárpátalján. In: B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk., *Az V. Magyar Névtudományi Konferencia előadásai*. MNyTK. 209. Budapest–Miskolc. 2: 392–6.
- LIZANEC PÉTER 1999. Még egyszer a kárpátaljai magyarlakta települések történelmi nevének visszaállításáról. *Névtani Értesítő* 21: 163–7.
- M. HAMVAI ERZSÉBET 1914. Helynevek. *Huszt. Magyar Nyelvőr* 374.
- MÓNUS GYULA 1934. *Bene ~ Beňa község jelene és múltja*. Beregszász.
- MÓRICZ KÁLMÁN 1995. *Nagydobrony*. Beregszász–Budapest.
- N. N. 1992. Kárpátalja településneveiről. *Névtani Értesítő* 14: 139–40.
- OROSZ GABRIELLA 2006. Szalóka földrajzi nevei. Belterületi nevek. *Acta Hungarica* 2004. 15: 45–8.
- REUTER CAMILLO 1995. Nagyborzsova község monográfiájában tárgyalt helynevek. *Magyar Nyelvőr* 62–7.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2001. Beregszász utcanévei. *Névtani Értesítő* 23: 23–9.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2002a. Hetyen földrajzi nevei. *Névtani Értesítő* 24: 5–10.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2002b. *A Beregszászi járás 11 településének helynevei*. MND. 178. Budapest.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2003a. Beregvidéki helységnevek. *Névtani Értesítő* 25: 58–62.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2003b. *Tíz település helynevei a kárpátaljai Beregvidékről*. MND. 183. Budapest.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2005. *Beregvidéki helynevek nyelvi elemzése*. Doktori disszertáció. Kézirat.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2006a. Beregvidék. *Névtani Értesítő* 28: 101–4.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2006b. Helységnevek változása Kárpátalján a 20. században. In: FODOR SZABOLCS – DRESCHER J. ATTILA – NAGY ANDREA szerk., *A Márton Áron Szakkollégium tudományos felolvasó ülésének tanulmányai*. Budapest. 104–9.
- SEBESTYÉN ZSOLT 2006c. Személynevek Beregvidék helyneveiben. In: BÁRTH M. JÁNOS szerk., *Emlékkönyv Szabó T. Attila születésének 100. évfordulójára*. Budapest. 107–12.
- SIPOS ZSIGMOND 1911. *Borzsova monographiája*. Beregszász.
- SZABÓ ISTVÁN 1937. *Ugocsa megye*. Budapest.
- SZABÓ T. ATTILA 1944. *A magyar helynévkutatás a XIX. században*. Kolozsvár.
- TÓTH JÁNOS 1988. *Beregrákos (Rakosino) helynevei*. MND. 75. Budapest.
- TRENCSENY LAJOS 1900. Helynevek. Beregszász. *Magyar Nyelvőr* 542.
- ZÉKÁNY KRISZTINA 1997a. Magyar–ukrán nyelvi kapcsolatok Ungvár utcanéveiben. *Acta Hungarica* 1995. 6: 105–10.
- ZÉKÁNY KRISZTINA 1997b. Ungvár földrajzi nevei. In: B. GERGELY PIROSKA – HAJDÚ MIHÁLY szerk., *Az V. magyar névtudományi konferencia előadásai*. MNyTK. 209. Budapest–Miskolc. 2: 352–5.
- ZÉKÁNY KRISZTINA 2003a. *Географічні назви місто Ужгорода та його околиць*. Ужгород. Kézirat.
- ZÉKÁNY KRISZTINA 2003b. Ungvár helyneveinek eredet szerinti megoszlása és névszociológiai vizsgálata. *Acta Hungarica* 1999–2000. 10–11: 52–4.

ZÉKÁNY KRISZTINA 2004. *Az ungvári és az Ungvár környéki domborzati-, táj- és határnevek. Acta Hungarica* 2002–2003. 13–14: 11–3.

ZUBÁNICS LÁSZLÓ 2000. *Guti körkép*. Ungvár.

ZUBÁNICS LÁSZLÓ 2001. *Beregszászi kalauz*. Beregszász.

SEBESTYÉN ZSOLT

**ZSOLT SEBESTYÉN, Research on the Hungarian place names
of the Sub-Carpathian region, Ukraine**

This paper describes the results of research into the Hungarian place names of the Sub-Carpathian region, Ukraine. The achievements of local linguists were not well known in Hungary up to the time of the change of regime (1989/1990) for political reasons. After some earlier attempts, toponymic research started to develop in the Sub-Carpathian region at the beginning of the 1990s: representatives of the new generation of Sub-Carpathian linguists educated in recent years have been working in the last two decades to make other scholars acquainted with local place names by way of providing data as well as analyses of general Hungarian toponymic interest in their books, studies and theses. Achievements attained so far are presented in this paper in the form of a complete bibliography of relevant works.